

Terveempi koira

www.kennelliitto.fi

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

www.vetmed.helsinki.fi

Jos koira osaisi puhua

Oman koiran terveys on tärkeä asia. Parhaan ystävän terveydentilan selvittäminen ei kuitenkaan ole aina helppoa – koira kun ei osaa suoraan kertoa, mihin sattuu ja kuinka paljon. Monet eläimet pyrkivät tavallisesti viimeiseen asti peittämään mahdollisen kipunsa tai sairautensa. Tämä tosiasia perustuu evoluutiohistoriaan: heikolta tai avuttomalta vaikuttava eläin osoittaa samalla olevansa helppo saalis pedoille. Nykykoirakaan ei välttämättä näytä kipuaan tai sairauttaan ennen kuin se on jo varsin huonossa kunnossa.

Koiran omistajan velvollisuus on toimia niin, että lemmikki pysyy mahdollisimman terveenä ja hyväkuntoisena. Jos koira kuitenkin sairastuu, tulee omistajan auttaa parasta ystäväänsä. Nykyaikaisen eläinlääketieteen avulla monia eläinten sairauksia voidaan onneksi hoitaa hyvinkin pitkälle. On kuitenkin hyvä muistaa, että terveys ei ole välttämättä vain sairauksien puuttumista – terve koira on myös virkeä, valpas ja kaikin tavoin elämästään nauttiva. Perinteisten tautien tilalle on tullut aivan uudentyypisiä terveydellisiä riskejä: koirat saattavat

kuva: Wilma Hurskainen

omistajiensa tavoin kärsiä esimerkiksi erilaisista elintason sairauksista, kuten lihavuudesta. Liikalihavuus altistaa useille erilaisille sairauksille, kuten esimerkiksi diabetekselle ja nivelrikko-oireille. Vastuullinen koiranomistaja ei altista koiraansa tarpeettomille riskeille.

Koskeeko koiraani?

Jotta voisi arvioida koiran vointia, on ensiarvoisen tärkeää tunnistaa, miten oma koira käyttäytyy ja miltä se näyttää terveenä.

Koiran tapa osoittaa sairauden oireita ja kipua on erilainen kuin ihmisellä. Muutos koiran käyttäytymisessä onkin usein ensimmäinen merkki siitä, että koira ei voi hyvin. Koira ei valita ääneen muutoin kuin yhtäkkiä kovaa kipua aiheuttavissa tilanteissa. Koira osoittaa sairauden ja kivun muilla käyttäytymisen muutoksilla, kuten esimerkiksi syrjään vetäytymisenä, ontumisenä, ärtyisyytenä, ruokahalun ja aktiivisuuden laskuna sekä väsymyksenä. Monet sairaudet kehittyvät niin hitaasti, että omistaja tottuu koiran vähitellen muuttuneeseen käyttäytymiseen – tällöin sairaus havaitaan vasta myöhäisessä vaiheessa.

Käytä etenkin iäkäs koira säännöllisesti ja vähintään kerran vuodessa eläinlääkärintarkastuksessa ja aina, jos epäilet sillä olevan sairauden oireita. Äkilliset muutokset aikuisen koiran käyttäytymisessä johtuvat usein kivusta tai sairaudesta.

Koiranomistajan tulisi viikoittain tarkistaa perusteellisemmin myös koiran liikuminen, sen silmät, korvat, limakalvot ja hampaat, turkin ja ihon sekä tassujen kunto. Näin mahdolliset ongelmat eivät pääse kehittymään liian pahoiksi sen takia, ettei niitä havaittu ajoissa. Lisäksi vuosittain olisi hyvä mitata ja merkitä ylös muun muassa normaalikuntoisen koiran paino, ruumiinlämpö, lepopulssi, hengityksen tiheys sekä veden kulutus. On hyvä myös tietää, minkä verran koira normaalisti virtsaa ja ulostaa. Jos huomaat jotain erityistä, tai muutoksia koirasi kunnossa, ota yhteyttä eläinlääkärin. Älä huolestu etukäteen liikaa – monia vakaviakin sairauksia voidaan nykyään hoitaa, kun niihin puututaan ajoissa.

Koiran perusterveydenhuolto

Rokotukset

Rokotukset kuuluvat koirien perusterveydenhoitoon. Rokotus on helppo tapa suojata lemmikki vaarallisilta virustaudeilta. Yleistynyt lemmikkien kanssa matkustaminen lisää tartunnan saamisen riskiä ulkomailta. Tietyt rokotukset on hyvä ottaa matkaa suunniteltaessa – vaikka ne eivät olisikaan pakollisia, ne suojaavat sairauksilta joihin koirat sairastuvat helposti esimerkiksi lämpimissä matkakohteissa. Toiset rokotukset ovat taas pakollisia esimerkiksi näyttelyissä tai kilpailuissa. Onkin tärkeää, että mahdollisimman moni lemmikki on rokotettu asianmukaisesti. Rokotettaessa koiran on oltava terve, jotta sen elimistö pystyy reagoimaan annettuun rokotteeseen ja lemmikki saa rokotteesta parhaan mahdollisen suojan. Tämän vuoksi rokotuksen yhteydessä eläimelle tehdään terveystarkastus. Jotta rokotukset antaisivat toivotun suojan, on tärkeää uusia rokotukset säännöllisesti. Koiranpentujen rokotusohjelma aloitetaan usein noin 12 viikon iässä. Lisätietoja rokotussuosituksista voit kysyä eläinlääkäriltäsi.

Loishäädöt

Suolistolaiset aiheuttavat koirille monenlaisia ongelmia, jotka on yksinkertaisinta välttää säännöllisillä loishäädöillä. Pentujen loishäädöistä huolehtii useimmiten jo kasvattaja, joka antaa samalla ohjeet jatkosta. Aikuisen koiran loishäädöt jatkuvat eläinlääkärin antamien ohjeiden mukaan. Ulkoloisia ovat muun muassa erilaiset kirput ja punkit. Ne aiheuttavat koiralle

tyypillisesti iho-oireita, kuten kutinaa. Eräät punkinpuremat voivat kuitenkin aiheuttaa myös hyvin vakavia sairauksia – jos olet epävarma, ole yhteydessä eläinlääkäriisi. Ulkoloisia vastaan on myös saatavissa ennaltaehkäisevää lääkitystä, jota saa apteekista ilman reseptiä. Koira on muistettava suojata ulkoloisilta myös aina ulkomaanmatkojen aikana! Tait ja väiveet ovat edelleen yleisin iho-oireita aiheuttava ulkoloisvaiva. Vaikka kissankirppu ei ole vielä yleistynyt Suomessa, se on maailmalla yleisin koirissa esiintyvä kirppulaji. Koiran kirput ovat koirassakin harvinaisia.

Terveystarkastukset

Koiran terveys on hyvä tarkistuttaa vähintään kerran vuodessa. Terveystarkastus tehdään usein rokotuskäynnin yhteydessä. Terveystarkastuksilla pyritään lemmikin mahdollisimman pitkään ja hyvälaatuiseen elämään. Terveystarkastukset ovat tärkeitä varsinkin vanheneville koirille, jotka ovat alttiita monille sairauksille. Säännöllisillä vuosittaisilla terveystarkastuksilla ongelmat voidaan usein havaita jo ennen kuin sairaus aiheuttaa oireita. Hyvällä hoidolla, oikealla lääkityksellä ja ruokavaliolla koiran elämänlaatua ja elinaikaa pystytään parantamaan merkittävästi. Terveystarkastuksessa selvitetään koiran vointiin liittyviä asioita, tutkitaan eläimen kunto sekä tarvittaessa otetaan veri- ja virtsanäytteitä. Säännöllisellä näytteiden otolla saadaan tietoa koiran sisäelinten toiminnasta. Testaus auttaa myös määrittämään lemmikin veriarvojen perusarvot ja niissä mahdollisesti tapahtuvat muutokset.

Rodunomainen turkin huolto, oikeanlainen ravinto, riittävä liikunta sekä virikkeiden tarjoaminen ovat tärkeitä tekijöitä koiran perusterveydenhuollossa.

Kun koira sairastuu

Koirat voivat kärsiä monenlaisista sairauksista. Nykyläinlääketieteen avulla vakaviakin tauteja voidaan hoitaa. Muun muassa laboratoriotutkimusten sekä laadukkaiden kuvantamistekniikoiden, kuten esimerkiksi röntgenkuvausten, tietokonetomografia-, ultraääni- tai magneettitutkimusten avulla voidaan päästä yhä paremmin perille vaivojen laadusta. Ammattitaitoiset eläinlääkärit voivat auttaa koiraasi selviämään sellaisistakin sairauksista, joiden ennuste oli vielä joitakin vuosia sitten hyvin huono.

Tavallisia koirien sairauksia

Koirilla esiintyy monia samoja sairauksia kuin ihmisilläkin. Näitä ovat esimerkiksi ihotulehdukset, oksennus- tai ripulitaudit, virtsatieulehdukset, erilaiset kasvainsairaudet, hermoston sairaudet, sydän- ja keuhkosairaudet sekä muut sisäelinten sairaudet, kuten sokeritauti. Koirat kärsivät myös erilaisista allergioista.

Luuston ja lihasten eli tuki- ja liikuntaelinten sairaudet

Tyypillisiä koiran tuki- ja liikuntaelinten sairauksien oireita ovat ontumat. Silmin nähtävän ontuman ohella koira saattaa myös aristaa esimerkiksi selkäänsä tai

tassuihin koskemista. Erikoinen askeltaminen - kuten jalan jättäminen ylös kesken ravin, ”pupunlaukka” tai peitsaaminen - voivat myös kieliä tuki- ja liikuntaelinsairauksista. Jos koira on yllättäen haluton liikkumaan tai hyppäämään, on vaiva syytä tutkituttaa eläinlääkärillä.

Silmäsairaudet

Koirilla esiintyy monia perinnöllisiä sairauksia silmän eri osissa. Koira on syytä tuoda eläinlääkärin hoitoon, jos silmän ulkonäkö on muuttunut: silmät esimerkiksi punoittavat, rähmivät tai ne ovat sameat. Silmäsairaudet liittyvät toisinaan johonkin laajempaan ongelmakokonaisuuteen. Esimerkiksi diabetes aiheuttaa koirille silmän mykiöiden samentumaa, joka näyttää samanlaiselta kuin perinnöllinen kaihi.

kuva: Wilma Hurskainen

Loukkaantumiset ja myrkytykset – opettele antamaan koirallesi ensiapua

Koira voi joutua erilaisiin onnettomuuksiin, joissa se tarvitsee ensiapua. Selvitä jo etukäteen, miten voit auttaa koiraasi esimerkiksi seuraavissa onnettomuus-tilanteissa:

- vakavat onnettomuudet: tarkasta, että hengitystiet ovat avoimet
- verenvuodon tyrehtyttäminen ja haavojen hoito
- myrkytystilat
- hyönteisten pistot tai käärmeenpuremat
- palovammat

Jos koirasi joutuu onnettomuuteen, toimita se mahdollisimman pikaisesti ammattilaisen hoidettavaksi. Pidä kotikuntasi eläinlääkäripäivystyksen numero ulottuvillasi, jotta hätän hetkellä sen etsimiseen ei tarvitse käyttää aikaa. Vakavasti loukkaantunutta koiraasi sekä esimerkiksi käärmeenpuremasta kärsivää koiraasi tulee liikuttaa mahdollisimman vähän lisävammojen välttämiseksi. Pientä koiraasi voi kantaa sylissä, isomman lemmikin siirtämisessä apuna voi käyttää esimerkiksi kottikärryjä tai useamman henkilön kantamaa lakanaa. Muista, että koira aistii hätänsä ja ahdistuu siitä vain enemmän – pyri siis pysymään itse rauhallisena ja toimi määrätietoisesti. Tuskaiset ja shokissa olevat koirat voivat käyttäytyä loukkaannuttuaan arvaamattomasti.

Loukkaantunutta koiraasi tulee aina käsitellä suurta huolellisuutta ja varovaisuutta noudattaen, sillä kilttikin koira voi purra.

Koirien terveystutkimus

Viime vuosina on selvinnyt, että koirien ja ihmisen geeniperimä on häkellyttävän samankaltainen. Olemme eläneet rinnakkain tuhansia vuosia, joten ei olekaan yllättävää, että ihmisen ja sen parhaan ystävän yleisimmät sairaudet ovat samat. Esimerkiksi epilepsia, koirien yleisin hermostosairaus, on geeneiltään hyvin samankaltainen ihmisen eri epilepsiamuotojen kanssa. Tähänastisissa tutkimuksissa on selvinnyt muun muassa, että perinnöllistä epilepsiaa esiintyy lähes joka koirarodussa.

Koiran sairauksien selvittämiseksi tehdään jatkuvasti työtä. Samalla kehitetään myös erilaisia tutkimusmenetelmiä. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa tehtävä tutkimus turvaa eläinten ja ihmisten hyvinvointia.

Kliininen tutkimus

Kliinisen potilastutkimuksen avulla selvitetään eri sairauksien syitä ja niiden diagnosointivaihtoehtoja. Tutkimuksista saatu tieto on hyvin tärkeää sairauksien ennaltaehkäisyssä. Potilastutkimuksessa voidaan verrata myös eri hoitovaihtoehtoja toisiinsa ja löytää paras apu kuhunkin sairauteen. Kliinistä potilastutkimusta voidaan tehdä potilaan tavanomaisen tutkimuksen ja hoidon yhteydessä, tai potilaita voidaan kutsua erikseen tutkimuksiin esimerkiksi tietyn rodun tai sairauden perusteella.

Kliinisissä tutkimuksissa voidaan myös soveltaa geenitutkimuksen kautta hankittua tietoa hoitomuotojen ja diagnostiikan kehittämiseksi. Ennalta suunnitellut tutkimukset takaavat luotettavimmat tutkimustulokset.

Uusia mahdollisuuksia

Koiran perimä kartoitettiin hiljattain, mikä on avannut aivan uudet lähtökohdat lemmikkimme perinnöllisten sairauksien selvittämiseen. Geenitutkimuksen avulla voidaan tunnistaa sairauksiin altistavia geenejä ja selvittää niihin liittyviä solumekanismeja, jotka muodostavat lähtökohdan uusien hoitojen kehittämiseen. Geenilöydöt tekevät mahdolliseksi myös uusien geenitestien kehittämisen eri rotuihin jalostuksen apuvälineiksi. Geenitestien avulla voidaan valita terveimmät koirat jalostukseen ja vastustaa sairauden leviämistä ja esiintymistä rodussa. Samalla voidaan huolehtia rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta.

Tule mukaan tukemaan tutkimusta!

Joka neljännessä taloudessa on koira, ja uskollisina seuralaisina niitä käytetään yhteiskunnassa myös moniin tärkeisiin palvelustehtäviin. Koirien terveystutkimus on tärkeää myös oman terveytemme edistämiseksi: koirien sairaudet ovat pitkälti samoja kuin ihmisten, ja tutkimustietoa voidaan soveltaa usein laajista toiseen. Tutkimustyön tekeminen on kuitenkin kallista. Riittävä rahoitus on usein pullonkaulana tärkeiden projektien edistämiseksi. Nyt tarvitaan koiraharrastajien panostusta lemmikkimme terveyden edistämiseksi, sairausgeenien kartoittamiseksi ja parhaiden hoitomuotojen löytämiseksi.

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta ja Suomen Kennelliitto ovat perustaneet Koirien terveystutkimusrahaston. Koirien terveystutkimusrahaston tarkoituksena on edistää Helsingin yliopistossa tai sen kanssa yhteistyössä tehtävää koirien terveys- ja geenitutkimusta. Helsingin yliopisto hoitaa keskitetysti Koirien terveystut-

kimusrahastoa, ja yliopisto maksaa rahastolle kiinteän 5-7 % vuotuisen tuoton. Rahaston varojen käytöstä päättää sen hoitokunta, joka muodostuu Helsingin yliopiston ja Suomen Kennelliiton edustajista.

Jokaisen koiranystävän tuella, pienellä tai suurella, on suuri merkitys koirien terveys- ja hyvinvointitutkimuksen edistämiseksi. Koirien terveystutkimusrahaston kautta pienetkin lahjoitukset yhdessä muuttuvat merkitykselliseksi tueksi koiratutkimukselle.

Voit tukea rahastoa tekemällä lahjoituksen maksamalla haluamasi summan tilille: **Helsingin yliopiston rahastot, Nordea 157230-30072** (IBAN: FI32 1572 3000 0300 72, BIC: NDEAFIHH), viitteeksi Koirien terveystutkimusrahasto, lahjoittajan nimi ja yhteystiedot.

Rahaston pääoman kartuttamiseksi voit myös hankkia rahaston maskotin tai esimerkiksi ohjata mahdolliset merkkipäivämuistamiset rahaston hyväksi.

Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan ja Suomen Kennelliiton Koirien terveystutkimusrahaston tavoitteena on parantaa entisestään nelijalkaisten ystäviemme terveydenhoidon mahdollisuuksia.

Lisätietoja:

Lahjoittamisesta

HY:n rahastot

- (09) 191 21650
- koirien-terveystutkimus@helsinki.fi
- www.helsinki.fi/rahastot/
koirienterveystutkimusrahasto

Tutkimushankkeista

- www.vetmed.helsinki.fi/kllel/tutkimus
- www.koirangeenit.fi

Lisätietoa koirien terveydestä antaa myös Kennelliitto www.kennelliitto.fi

kuva: Wilma Hurskainen

Tue koirien terveystutkimusta!

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

**SUOMEN KENNELLIITTO -
FINSKA KENNELKLUBBEN RY.**

Kamreerintie 8
02770 Espoo
Puhelin (09) 887 300
www.kennelliitto.fi

**HELSINGIN YLIOPISTO
ELÄINLÄÄKETIETEELLINEN TIEDEKUNTA**

Agnes Sjöbergin katu 2 [PL 66]
00014 Helsingin yliopisto
Viestintä, (09) 191 58 461
www.vetmed.helsinki.fi

YHTEISTYÖSSÄ:

TAPIOLA Agria
Eläinvakuutus